

čině pěti pokojových bytů. Ve zprávě sociálně-politického výboru o vládním návrhu zákona (tisk 1538) se výslovně praví, že zatížení nájemníků z návrhu plynoucí postihuje výhradně lidi zámožné, a že tu lze předpokládati, že v bytech od pěti pokojů bydlí lidé zpravidla lépe situovaní.

Čís. 13107.

Překážku manželství podle § 62 obč. zák. nelze ani podle československého právního řádu odstraniti dispensí podle § 83 obč. zák.

Předpis § 96 obč. zák., podle něhož jen bezvinný manžel má právo domáhati se neplatnosti manželství, vztahuje se jen na překážky soukromoprávní, nikoliv i na veřejnoprávní.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1933, Rv II 388/32.)

Žalobce domáhal se neplatnosti manželství, které uzavřel jako tuzemec ve Vídni dne 23. října 1929 se žalovanou, která byla při uzavření sňatku rakouskou státní příslušnicí, z důvodu § 62 obč. zák., poněvadž prvé manželství žalované uzavřené dne 18. listopadu 1922 s Arnoštem F-em ve Vídni bylo usnesením krajského soudu ve Vídeňském Novém Městě ze dne 17. května 1923 jen rozvedeno od stolu a lože a nikoli rozloučeno. Strany nevzaly v pochybnost, že si vymohly ke sňatku od příslušného rakouského úřadu dispens. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z t ě c h t o d ů v o d ů: V § 84 obč. zák. mluví se sice o prominutelných překážkách manželských a předpokládají se tudíž i překážky neprominutelné, zákon však nikde nestanoví, které překážky jsou neprominutelné. Přes to však formelně neomezené dispensační právo zemské správy má své v pojmu věci spočívající hranice, a to především v přirozených požadavcích platného manželství, v oprávnění jistých osob popříti platnost manželství a posléze v zákonných ustanoveních, jichž porušení trestá zákon jako zločin, jak je tomu právě u dvojženství. Jest proto překážku manželského svazku považovati za neprominutelnou (srov. Krasnopolski, Familienrecht str. 64 a 65). V republice Rakouské byly po převratu zemskými správami udílány ve značném množství dispense od překážky manželského svazku. Nejvyšší soud vídeňský pak v roce 1921 prohlásil, že překážka manželského svazku je neprominutelná a že tak zv. dispensační manželství (Dispensehe) je neplatné. Pensijní zákon pro spolkové úředníky (Pensionsgesetz für Bundesbeamte) ze dne 17. prosince 1921, čís. 735 ř. zák. v § 63 stanovil, že zaopatřovací nárok dispensační vdově (Dispenswitwe) nepřísluší, má-li při úmrtí manželově zaopatřovací nárok vdova z dřívějšího manželství, čímž je nyní na jisto postaveno, že ani dispense sama o sobě ani uzavření dispensačního manželství nezrušuje dřívější manželství. Rakouské soudy, jsouce dovolány, prohlašují dispensační manželství za neplatné (srovnej Ehrenzweig Familienrecht § 430 str. 60 a násl.). Je tedy manželství uzavřené mezi stranami rozepře i podle zákonů republiky Rakouské a tamní nauky a soudní praxe neplatné a, poněvadž je vzhledem k § 62 obč. zák. ne-

platné i podle zdejších zákonů, bylo právem napadeným rozsudkem prohlášeno za neplatné. Avšak, nehledíc k tomu, jest vzítí v úvahu i předpis § 81 čís. 4 ex. ř., jenž stanoví, že exekuční výkon jest cizozemskému rozsudku, i když jsou jinak splněny formální podmínky, odepřítí, má-li jeho výkonem býti uznán právní poměr neb uskutečněn nárok, kterému tuzemským zákonem v tuzemsku z ohledů veřejného pořádku nebo mravnosti jest odepřena platnost. To není jen norma práva formálního, nýbrž je to výlučně norma práva hmotného, neboť jde jí o to, by tu nedošel uznání neb uskutečnění nárok nebo poměr hmotným právem z důvodu veřejného pořádku nebo mravnosti neuznávány. Předpis § 62 obč. zák., že platný svazek manželský jest překážkou druhého svazku manželského, která je podle § 28 zák. ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n. překážkou veřejnoprávní, že dvojženství nelze trpěti, je jistě předpisem daným z důvodu veřejné mravnosti a pořádku a nelze proto manželskému poměru normě té se přičícím přiznati ve zdejším státě uznání neb uskutečnění a jest proto v duchu této normy vzítí jej do vyšetřování a vynéstí o tom, zda se zdejšímu řádu přičí, nález (rozh. čís. 6787 a 7405 sb. n. s.). Mohou tedy zdejší soudy vysloviti i neplatnost manželství cizozemců v cizozemsku uzavřeného, odpírá-li mu zdejší právo v tuzemsku platnost z ohledu veřejného práva nebo pořádku, jakž je tomu v otázce dvojího manželství, a tím spíše mohou tedy vysloviti neplatnost takového manželství, když jeden ze snoubenců byl v čase sňatku a je dosud zdejším státním příslušníkem a manželství má jeviti právní účinky v obvodu zdejšího státu. Bylo proto právem manželství uzavřené dne 23. října 1929 ve Vídni mezi stranami rozepře prohlášeno za neplatné. Odvolatelka míní, že, an žalobce na uzavření neplatného manželství není bez viny, měla býti žaloba zamítnuta vzhledem k § 96 obč. zák., který stanoví, že jen nevinný manžel může žádati, by bylo manželství prohlášeno za neplatné, třebaš prý žaloba mohla býti pro soud podnětem k zavedení officiosního řízení o neplatnosti manželství. Odvolatelka asi míní, že je dvojí druh řízení o neplatnosti manželství, jedno dispositivní sporné řízení na základě žaloby, druhé officiosní z moci úřední na základě pouhé žádosti neb oznámení nebo jakékoliv vědomosti soudem nabyté. Tomu však není tak. Řízení v obou případech je stejné, i v řízení na základě žaloby platí zásada vyhledávací a oba případy řeší se v řízení upraveném dvorským dekretem ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s., min. nařízením ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák. a zákonem ze dne 22. května 1919 čís. 320 sb. z. a n. Rozdíl je jen ten, že se ve smyslu § 28 zák. čís. 320/1919 u překážek veřejnoprávních, totiž překážek podle §§ 56, 62, 65, 68 obč. zák. a § 8 (§ 12 odst. 3) zák. čís. 320/1919 vyšetřuje neplatnost manželství z úřadu, kdežto u ostatních překážek (soukromoprávních) jest vyčkati žádosti těch, kdož byli uzavřením neplatného manželství ve svých právech zkráceni. Lze tedy i při překážce veřejnoprávní podati žalobu o neplatnost manželství, jak je také viděti z případů, jichž se týkají shora citovaná rozhodnutí nejvyššího soudu nebo rozhodnutí čís. 9296 sb. n. s. Žaloba jest tu oznámením. Jde-li o překážku veřejnoprávní, může se neplatnosti manželství domáhati i manžel, který na neplatnosti není bez viny, a to i žalobou, kteráž jeví se tu jako oznámení.

To plyne z porovnání § 96 s předchozími §§ 95 a 94 pokud se týče s § 28 zák. čís. 320/1919, který nastoupil na místo § 94 obč. zák., zrušeného § 25 zák. čís. 320/1919 (rozh. čís. 9296 sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody :

Otázky, podle kterého práva jest platnost manželství posuzovati, zda-li podle práva československého, či rakouského, jakož i zda-li stáčila, an žalobce byl československým státním příslušníkem jen dispens rakouského úřadu, lze v souzeném sporu ponechat stranou, poněvadž obě zákonodárství mají o překážce manželství podle § 62 obč. zák. i o dispensi od ní stejná ustanovení, která k rozhodnutí sporu dostačí. Otázkou, kterou třeba řešiti, jest, zda lze překážku manželství podle § 62 obč. zák. dispensí podle § 83 obč. zák. odstraniti čili nic. Zákon i československý i rakouský mluví výslovně o odstranitelných překážkách manželství (§ 84 obč. zák. platný v obou státech a § 26 zákona rozlukového). Obsahují-li tyto předpisy ustanovení pro případ odstranitelných překážek manželství a nikoli prostě o překážkách manželství vůbec, předpokládá se tím mlčky, že jsou i překážky neodstranitelné. Které překážky jsou odstranitelné a které neodstranitelné, však žádný z nich výslovně nestanoví. Jest proto tuto otázku řešiti výkladem zákonných ustanovení. Podle § 62 obč. zák. smí muž býti oddán současně jen s jednou ženou a žena jen s jedním mužem a podle § 206 tr. zák. ze dne 27. května 1852 čís. 117 ř. z. platného i v Československu i v Rakousku osoba oddaná, která vejde v manželství s jinou osobou, dopouští se zločinu dvojnásobného manželství. Zákonem dovoleno jest současně jen jedno manželství. Dvojí platná manželství současně vedle sebe existovati nemohou a lze v nové platné manželství vejíti jen po úplném zrušení předchozího svazku manželského. Rozvodem od stolu a lože podle ustanovení §§ 103 nebo 107 obč. zák. však svazek ten se nezrušuje, jak o tom pro obor práv československého a rakouského není pochybnosti a ani stranami nebylo vzato v pochybnost a tedy blíže vykládáno býti nemusí. Udělením dispense nelze zrušiti manželství již trvajících. Účinek zrušení manželství jest dispensi odepříti ostatně i z toho důvodu, že rozluku manželství vyřknouti jsou povolány jen soudy a podle práva rakouského nad to manželství katolíků po rozumu § 111 obč. zák., v Československu ovšem zrušeného, zaniká jen smrtí. Osoba, jejíž manželství bylo jen rozvedeno od stolu a lože, sňatkem na základě dispense od překážky podle § 62 obč. zák. vstupuje v manželství druhé, čímž vzniká objektivně skutková podstata zločinu podle § 206 tr. zák., třeba by se nedostávalo potřebného zlého úmyslu. Výsledek tento přičí se výslovně projevené vůli zákonodárcově a ukazuje zřejmě, že překážka trvajících manželství jest překážkou neprominutelnou a nemůže býti platně prominuta, neboť nelze opatření správního úřadu, jímž jest udělení dispense, přiznati účinek přivoditi stav přímo zakázaný a trestem ohrožený. Nerozhodný a nepřesvědčivý jest poukaz dovolatelčin na opačné mínění některých právnických spisovatelů rakouských, jež ostatně jest v rozporu se stálou a nekolísavou judika-

turou nejvyššího soudu vídeňského (viz jeho rozhodnutí ze dne 16. prosince 1925 Ob I 1038/25, číslo sbírky 398/IV, ze dne 14. ledna 1930 Ob 1087/29, a dobrozdání z 11. května 1921 Pres 159, číslo sb. 155/IV a dodatek k němu ze dne 3. dubna 1928 č. Pres 1044/27, číslo sbírky 51/X), jehož mínění sdílí i dovolací soud. Odvolací soud nepochybil ani v tom, že žalobci přiznal právo domáhati se neplatnosti manželství, třebaže uznal, že oba manželé mají na neplatnosti vinu. Předpis § 96 obč. zák., podle něhož jen bezvinný manžel má právo domáhati se neplatnosti manželství, vztahuje se jen na případy překážek soukromoprávních a nikoli veřejnoprávních, jakou jest překážka § 62 obč. zák., jak bylo již dovozeno v rozhodnutí číslo 9296 sb. n. s., na něž se odkazuje.

Čís. 13108.

Ani toho, kdo byl rozsudkem uznán za otce nemanželského dítěte, nelze přiměti k tomu, aby dal v matrice provést příslušný zápis.

K výchovnému jako k možnému zdroji příjmů jest však přihlédnouti i tehdy, když se k výživě povinný vlastním rozhodnutím tohoto příjmu zbavuje.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1933, Rv II 896/33.)

Žalující dítě se domáhalo na žalovaném nemanželském otci, železničním zaměstnanci, zvýšení výživného na 100 Kč měsíčně. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby. **Důvody:** Podle § 63 odst. (4) vl. nařízení čís. 15 z r. 1927 sb. z. a n. má zaměstnanec nárok na výchovné pro nemanželské dítě, platí-li naň výživné a je-li mu dítě připsáno v matrice s jeho svolením. Podle dopisu odboru pro udržování dráhy v M. ze dne 11. října 1932 náleží nárok ten zaměstnancům, kteří od 1. září jsou vysazováni trvale z práce. Vzhledem k tomu, že žalovaný může se dáti zapsati do matriky jako otec nezl. žalobce, a že žádá, aby to bylo zjištěno dotazem na příslušný úřad, jest míti za to, že s tímto návrhem souhlasí. Dotazem na farní úřad zjistil soud, že farní úřad nemá nic proti tomu, aby žalovaný byl zapsán do matriky jako otec, dostaví-li se se dvěma svědky a matkou nezletilého žalobce. Přes to, že mzda žalovaného odpovídala by jen výši 70 Kč měsíčně na výživu žalobce, má soud za to, že přihlásí-li žalovaný nemanželské dítě a sám jako otec dá se zapsati do matriky, nebude mu placení výživného 100 Kč nijak obtížné. **O d v o l a c í s o u d** zamítl žalobu a uvedl ke konci **d ů v o d ů:** Odůvodňuje-li napařený rozsudek zvýšení výživného tím, že žalovaný může dáti dítě zapsati do matriky a že pak má nárok na výživné 100 Kč měsíčně pro žalobce, nepadá to na váhu, ježto žalovaného nelze přiměti k tomu, by dobrovolně otcovství k nemanželskému dítěti uznal, takže případné výživné 100 Kč při stanovení výživného nelze vzíti v úvahu.

N e j v ý š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.